

| SBAD | Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi

| JSRR | Social Sciences Researches Journal

(Kış 2018) 13/2: 97-111/ (Winter 2018) 13/2:97-111

Makale Geliş Tarihi:09.07.2018 Yayın Kabul Tarihi: 19.11.2018

İŞLETME BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN YÖNEYLEM DERSİNE YÖNELİK TUTUMLARI*

Yasemin YILDIRIM** - Emre ASLAN***

Öz

Bu araştırmanın temel amacı İktisadi ve İdari Bilimler Fakóltesi İŞletme Bölümü öğrencilerinin yöneylem dersine yönelik tutumlarını belirlemek ve cinsiyetin, mezun oldukları lise türünün, dersi tekrar alma durumlarının tutumlarına etkisini incelemektir. Bu amaç doğrultusunda üçüncü sınıf, dördüncü sınıf ve uzatmalı öğrencilerinden oluşan toplam 286 öğrenciye anket uygulanmış ve 221 tanesi değerlendirmeye uygun bulunmuştur. Verilerin toplanmasında araştırmacılar tarafından geliştirilmiş İstatistik tutum ölçeklerinden uyarlama yapılmıştır. Elde edilen verilere SPSS 22 paket programıyla frekans analizi, faktör analizi, bağımsız iki örneklem t-testi ve tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır. Elde edilen bulgular öğrencilerin yöneylem dersine yönelik tutumunun olumsuz yönde olduğunu ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yöneylem dersine yönelik tutum, yöneylem, tutum.

ATTITUDES of THE STUDENTS in BUSINESS ADMINISTRATION TOWARDS OPERATION RESEARCH COURSE

Abstract

The main purpose of this research is to determine the attitudes of the students in Business Administration Department of the Faculty of Economics and Administrative Sciences towards operations research course and examining the effects of gender, graduated high school type, type of taking the course (first or repeat). In accordance with this purpose, a survey was conducted on 286 students, including third grade, fourth grade and extended students, and 221 of the surveys were evaluated as appropriate. The scale used in the survey was adapted from the statistical attitude scales developed by the researchers. Frequency analysis, factor analysis, independent sample t-test and one way analysis of variance were applied with SPSS 22 package to the obtained data. Findings reveal that the students' attitude towards the course of instruction is in the negative direction.

Key Words: Attitude towards operations research course, operations research, attitude.

* Bu çalışma 12-14 Nisan tarihleri arasında düzenlenen 3. Lisansüstü İŞletme Öğrencileri Sempozyumu'nda Sunulan " İŞletme Bölümü Öğrencilerinin Yöneylem Dersine Yönelik Tutumları" başlıklı sözlü bildirinin düzenlenmiş halidir.

** Öğr. Gör., Gaziosmanpaşa Üniversitesi Pazar MYO, yasemin.yildirim@gop.edu.tr. ORCID: 0000-0001-5092-0858.

*** Dr. Öđr. Üyesi, Gaziosmanpařa Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakóltesi, emre.aslan@gop.edu.tr. ORCID: 0000-0002-1744-8077

1.GİRİŞ

Karmaşık örgüt yapıları, karmaşık karar problemlerini bünyesinde barındırmaktadır. Yoğun rekabet ortamlarında ve genel ekonomide yaşanan belirsizlik durumlarında, bu karmaşık karar problemlerinin çözümünde karar vericilerin yani yöneticilerin önemi yadsınamaz. Karar verici konumundaki yöneticiler, karara etki eden tüm koşulları ele alır ve olası seçeneklerden beklenen sonuçları belirler. Ancak bu sanıldığı kadar kolay değildir. İşte bu noktada karar verici, en doğru kararı verebilmek için bir yönetim bilimi olan yöneylemde yararlanır (Öztürk,2007:4).

Bu bağlamda bu araştırmanın temel amacı, bir devlet üniversitesinde İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü öğrencilerinin yöneylem dersine yönelik tutumlarını belirlemektir. Bunun için 286 İşletme Bölümü öğrencisi üzerinde nicel bir çalışma yürütülmüştür.

2.Kavramsal Çerçeve ve Literatür Taraması

Yöneylem araştırmasının gelişimi ve bugünkü durumuna bakıldığında Amerika Birleşik Devletlerinin öncü durumunda olduğunu söylemek mümkündür (Yavuz,2004:47). Türkiye’de de yöneylem araştırmaları ilk defa, tüm dünyada olduğu gibi silahlı kuvvetler alanında kullanılmıştır. Eğitim alanında ise bir ders olarak “Hareket Araştırması” adıyla 1960-1961 yıllarında İ.T.Ü Makine Fakültesi’nde okutulmaya başlanmıştır (Öztürk,2013:7). O yıllardan bu güne değin yöneylem araştırması alanı yeni yöntem ve uygulama alanlarıyla genişlemekte; üniversitelerin istatistik, işletme, ekonometri, makine, inşaat ve endüstri mühendisliği, ziraat fakültesi ve hava, kara, deniz harp okullarının programlarında kendine yer bulmaktadır. Bu çalışmada yöneylem araştırması sadece eğitim yönüyle ele alınacaktır. Son yıllarda öğrencilerin işletme bölümlerine daha az sayısal net yaparak dolayısıyla daha düşük bir sayısal alt yapı ile gelmeleri, Yöneylem dersi gibi nicel dersleri öğrenmeye isteksiz olduğu ve derse bir çekince ile yaklaştıkları görüldüğü için bu konudaki tutumlarını ölçmek amacıyla bu çalışma yapılmaktadır.

Tutum, yaşantı ve deneyimler sonucu oluşan, ilgili olduğu nesne ve durumlara karşı bireyin davranışlarını yönlendiren veya dinamik bir etki oluşturan ruhsal bir hazırlık durumudur (Freedman, vd.,1989:267). Dolayısıyla, öğrencinin nicel derslerdeki yaşantı ve deneyimlerinin etkisiyle, yöneylem dersine karşı olumlu ya da olumsuz bir tutum geliştirebilmektedir.

Yapılan literatür taraması neticesinde Yöneylem dersine yönelik öğrencilerin tutumunu belirlemek amacıyla yapılan bir çalışmaya rastlanamamıştır. Ancak İstatistik, matematik ve kantitatif derslerde öğrencilerin tutumlarını tespit etmeye yönelik, başarı durumlarını değerlendirmeye yönelik, bu derslerdeki motivasyon eksikliklerinin nedenlerinin tahminine yönelik birçok çalışma mevcut olup bunlardan bazılarında aşağıda değinilmektedir.

İstatistik dersine yönelik yapılan yabancı çalışmalardan bazıları; Roberts ve Bilderback (1980) çalışmalarında 34 maddelik bir ölçek geliştirmişlerdir. Tutum ve

İşletme Bölümü Öğrencilerinin Yöneylem Dersine Yönelik Tutumları

başarı arasında orta düzeyde bir korelasyon bulunduğunu belirtmişlerdir. Gal ve Ginsburg (1994) çalışmalarında birçok istatistik öğretmeninin bilgiyi öğrenciye aktarmaya odaklanabildiğini fakat pek çok öğrencinin istatistiğe yönelik olumsuz tutum ve inançlar sergiledikleri için sıkıntı çektiklerini, bu durumun öğrenmeyi etkileyebildiğini belirtmişlerdir. Öğrencilerin aldıkları matematik ders sayıları ve elde ettikleri matematik başarıları ile istatistiğe yönelik tutum arasında pozitif yönde bir ilişki olduğunu tespit etmişlerdir. İstatistik öğrenmenin daha az sinir bozucu, daha az korkulu olması ve bu dersi öğrenmeyi daha etkili kılmak için hem eğitimciler hem de araştırmacılar tarafından, eğitim deneyimleri boyunca bu dersi alan öğrencilerce gelişen tutum ve inançlara odaklanması gerektiğini ifade etmişlerdir. Chiesi ve Primi (2010) istatistiğe yönelik tutumun insanların, nesnelere, durumlar veya istatistik öğrenme eğilimleri ile ilişkili olduğunu ifade etmişlerdir. Aromolaran ve arkadaşları (2014) İşletme yönetimi bölümü öğrencilerinin istatistik dersine yönelik tutumları ile performanslarını ilişkilendikleri çalışmalarında, öğrencilerin istatistik dersinin ders listesinden çıkarılmasını tercih ettiklerini, düşük performanslarını öğretim görevlilerinin dersin öğretilmesi konusundaki tutumlarına bağladıklarını ve geçmiş yıllardaki matematik bilgi ve becerisinin önemini ortaya koymuşlardır.

İstatistiğe yönelik son zamanlarda Türkiye’de yapılan birkaç çalışmaya değinilecek olursa; Ellez ve Gümüş (2005) “Coğrafya Bölümü öğrencilerinin istatistik dersine yönelik tutumu” başlıklı çalışmalarında kız ve erkek öğrencilerin tutumları arasında fark olduğunu ortaya koymuş, kızların tutum puanının erkeklere göre daha düşük olduğunu tespit etmişlerdir. Bunun da, bu konuda yapılan diğer çalışmalarda belirtildiği üzere toplumsal nedenlere bağlanabileceğini ifade etmişlerdir. Emmioğlu ve Çapa-Aydın (2012) yapılan birçok çalışmada da vurgulandığı üzere ortaöğretim sonrası öğrencilerin istatistiğe yönelik tutumu ile başarı durumları arasındaki pozitif yönde ilişkili olduğunu belirtmiş ve çeşitli ülkelerde, çeşitli örneklem boyutlarında yapılan bu çalışmaların meta-analiz yöntemi ile sentezini yapmışlardır.

Yavuz (2004) çalışmasında sayısal yöntemlerde uygulama çalışmalarının ön plana çıkarılmasının gerekliliğini, bu bağlamda yazılım programlarının kullanımının gerekliliğini vurgulamıştır. Pıtır ve Yıldız (2008) ise öğrencilerin çoğunun, işletme bölümünde sayısal derslerin olduğunu bilerek tercih ettiğini tespit etmişlerdir. Sayısal derslerdeki başarısızlık nedenleri olarak; dersin takip edilmemesi, dersi veren öğretim üyesinin anlatım tarzı, sınavda süreyi iyi kullanamaması gibi ifadeleri vurgulamışlardır. Mallik ve Varua (2008) çalışma yapmış oldukları üniversitenin, özellikle İktisat ve Maliye Bölümünde kayıtlı olan öğrencilerinin genel performansının, nicel derslerdeki başarılı performansa bağlı olduğunu ifade etmişlerdir. Singh ve arkadaşları (2017) nicel konuların öğrenilmesine yönelik motivasyonun, öğrenme değeri, tutum, öğrenme ortamı ve başarı hedefleriyle güçlü bir ilişkiye sahip olduğunu ortaya koymaktadır.

3.Tasarım ve Yöntem

Bu araştırmanın amacı, İşletme bölümü öğrencilerinin yöneylem dersine karşı tutumlarını belirlemek; cinsiyetin, dersi tekrar alma durumunun, sınıf seviyesinin, öğrenim gördükleri lise türünün tutum üzerine etkisini incelemektir. Bu bağlamda çalışmada geliştirilen hipotezler şöyledir:

H₁:Öğrencilerin yöneylem dersine yönelik tutumları cinsiyetlerine göre farklılık göstermektedir.

H₂:Öğrencilerin yöneylem dersine yönelik tutumları dersi tekrar alma durumuna göre farklılık göstermektedir.

H₃:Öğrencilerin yöneylem dersine yönelik tutumları sınıf seviyesine göre farklılık göstermektedir.

H₄:Öğrencilerin yöneylem dersine yönelik tutumları mezun oldukları lise türüne göre farklılık göstermektedir.

Artan rekabet koşullarında daha objektif ve daha bilinçli kararlar vermenin önemi yadsınamaz. Bu bağlamda yöneylem gibi karar almaya yardımcı araçların üst ve orta düzey yöneticiler tarafından çok iyi bilinmesi ve kullanılması gerekmektedir. Bu bilinç ve bilgi eksikliğinin giderilmesi için de geleceğin yönetici adaylarını yetiştiren İşletme bölümü içerisinde, yöneylem dersine yönelik ilgi ve isteğin artırılması gerekmektedir. Bir dersin öğrenilmesine yönelik ilgi ve istek, o derse yönelik tutum ve algılardan etkilenmektedir. Bu alanda yöneylem dersine yönelik tutumu ölçen bir çalışmanın olmayışından hareketle literatürdeki bir boşluğun doldurulmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın belirtilen amaçlarına ulaşmak için nicel bir çalışma yapılmıştır. Araştırmanın ana kütesini bir devlet üniversitesinin, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde öğrenim gören -yöneylem dersini alan veya önceden almış olan- üçüncü sınıf, dördüncü sınıf ve uzatmalı öğrenciler oluşturmaktadır.

Veri toplama aracı olarak anket yöntemi seçilmiştir. Verileri toplama aracının seçiminde ise önce ilgili literatür incelenmiş ve bu araştırma için en uygun ölçek belirlenmeye çalışılmıştır. Anket 2 kısımdan oluşturulmuştur. Birinci kısımda katılımcıların demografik özellikleri ile ilgili ifadeler(4 adet); ikinci kısımda öğrencilerin Yöneylem dersine yönelik tutumlarını ölçmek amacıyla, Yaşar(2014) tarafından geliştirilen İstatistik tutum ölçeğinden 33 ifade; Salihova ve Memmedova (2017) tarafından geliştirilen İstatistik tutum ölçeğinden 1 ifade ilgili çalışmaya uyarlanarak kullanılmıştır. Ölçekle ilgili gerekli uyarlamalar yapıldıktan sonra üçüncü sınıf, dördüncü sınıf ve uzatmalı öğrencilerinden oluşan toplam 286 öğrenciye anket uygulanmış ve 221 tanesi değerlendirmeye uygun bulunmuştur. Bu uygulama sonucu verilerin faktör analizi yapılmış, KMO, Barlett Küresellik testi ve Cronbach Alpha Güvenilirlik Katsayıları hesaplanmıştır.

İşletme Bölümü Öğrencilerinin Yöneylem Dersine Yönelik Tutumları

4.Bulgular ve Tartışma

Araştırmaya katılan 221 öğrenciye ait demografik özellikler aşağıda Tablo.1 de gösterilmiştir.

Tablo 1. Demografik Özellikler

		n	%
Cinsiyet	Kadın	89	40,3
	Erkek	103	46,6
	Cevapsız	29	13,1
	Toplam	221	100
Sınıf	3. sınıf	86	38,9
	4. sınıf	74	33,5
	Dersi tekrar edenler	32	14,5
	Cevapsız	29	13,1
	Toplam	221	100
Dersi Tekrar alma durumu	Evet	105	47,5
	Hayır	87	39,4
	Cevapsız	29	13,1
	Toplam	221	100
Mezun olduğu lise türü	Anadolu Lisesi	72	32,6
	Meslek Lisesi	44	18,1
	Düz lise	76	34,4
	Cevapsız	29	13,1
	Toplam	221	100

Tablo 1 'de görüldüğü üzere erkek öğrencilerin kız öğrencilerden daha fazla olduğu görülmüştür. Katılımcıların sınıf düzeyinde incelendiğinde dersi ilk defa alan üçüncü sınıf öğrencilerinin fazla olduğu görülmektedir. Fakat dersi tekrar alma durumlarına bakıldığında dördüncü sınıf ve uzatmalı öğrencilerin sayıca daha fazla olduğunu söylemek mümkündür

Araştırma Yaşar(2014) tarafından geliştirilen istatistik tutum ölçeği ve Salihova ve Memmedova (2017) tarafından geliştirilen istatistik tutum ölçeğinin birleşimi olduğundan ve ifadelerde Yöneylem dersine yönelik uyarılardan yapısal

geçerliliğini test amacıyla açıklayıcı faktör analizine başvurulmuştur. Faktör analizi sonuçları aşağıdaki tabloda özetlenmektedir.

Tablo 2. Faktör Analizi Sonuçları

İfadeler	Keyif Alma ve Faydalı Bulma	Günlük Yaşam ve Mesleki Hayatla İlişkilendirmeye	Korkma	Gereksiz Görme	Sayısal Yeterlilik
Yöneylem problemleri çözmekten büyük keyif alırım.	0,812				
Yöneylemin alan olarak çok keyifli olduğunu düşünüyorum.	0,783				
Yöneyleme ilgili araştırmalar okumayı seviyorum.	0,770				
Yöneylemin çok çekici olduğunu düşünüyorum.	0,749				
Yöneylemin çok yeni bilgilere ulaşmada kullanışlı olduğunu düşünüyorum.	0,731				
Yöneylem, üniversitelerin bütün bölümlerinde zorunlu ders olarak konulmalıdır.	0,697				
Yöneylemin iş bulmada bana çok yarar sağlayacağını düşünüyorum.	0,685				
Yöneylem dersinden bir an olsun çekinmiyorum.	0,671				
Boş zamanlarımda yöneyleme ilgili konularla ilgilenirim.	0,599				
Günlük yaşantılarda karşılaşılan problemlerin çözümünde bile yöneylemden yararlanılabileceğini düşünüyorum.	0,516				
Yöneylemin mesleki hayatımla ilişkili olduğunu/olacağını sanmıyorum.		0,793			
Mesleki yaşantımda yöneylemi kullanacağımı sanmıyorum.		0,765			

İşletme Bölümü Öğrencilerinin Yöneylem Dersine Yönelik Tutumları

Yöneyleme dair kararların hayatta fazla yeri olduğunu düşünmüyorum.		0,763			
Günlük yaşantımda yöneyleme dair becerileri kullanmamı gerektirecek bir şey olacağını düşünmüyorum.		0,711			
Yöneyleme dair düşüncü iş hayatımda uygulayabileceğimi sanmıyorum.		0,697			
Yöneylemin mesleki yaşantıma yarar sağlayacağını düşünmüyorum.		0,652			
Günlük yaşantımda yöneyleme hiç ihtiyaç duymayacağımı düşünüyorum.		0,599			
Yöneylemin yaşantımda ne işe yarayacağını bilmiyorum.		0,576			
Yöneylem çok karmaşık simge ve formülleri içerdiğinden beni fazlasıyla korkutmaktadır.			0,845		
Yöneylem konularından oldukça korkuyorum.			0,836		
Yöneylem kelimesini duymak bile beni ürkütüyor.			0,786		
Kimse bana yöneylemin kolay olduğunu iddia edemez.			0,609		
Yöneylem zor olduğu için derslerde çok sıkılıyorum.			0,598		
Zorunlu olmasa yöneylem dersine girmezdim.			0,490		
Yöneylemi mesleki yaşantımda kullanmayacağım için öğrenmem gerektiğini düşünmüyorum.				0,645	
Yöneylem dersinde çok sıkılırım.				0,601	
Yöneylem çalışmanın zaman israfından başka bir şey olduğunu düşünmüyorum.				0,572	
Yöneyleme dair bulguları rahatlıkla yorumlayabilecek düzeyde bilgi sahibiyim.					0,690

Yöneylem dersinde çok sıkılırim.					0,549
Yöneylem mesleki yaşantıma düşündüğümünden daha fazla katkı sağlayabilir.					0,531
Özdeğer	9,894	3,850	2,672	1,217	1,115
Açıklanan Varyans	32,98	12,86	8,91	4,06	3,72
Cronbach α	0,897	0,877	0,869	0,660	0,561
KMO Testi	0,898				
Barlett küresellik testi	$\chi^2=3212,697$ df:561 p:0,00				

Yöneylem Dersi Tutum Ölçeği için yapılan faktör çözümlemesi sonucuna göre ölçeğin Cronbach Alpha değeri 0,757 olarak hesaplanmıştır. Bu ölçeğin güvenilirliğinin kabul edilebilir seviyede olduğunu göstermektedir(İslamoğlu ve Alnaçık,2016,292). Ölçeğin alt boyutlarına ait güvenilirlik katsayıları; keyif alma ve faydalı bulma boyutunda 0,897, günlük yaşam ve mesleki hayatla ilişkilendirmeme boyutunda 0,877, korkma boyutunda 0,869, gereksiz görme boyutunda 0,660, sayısal yeterlilik boyutunda 0,561 olarak belirlenmiştir. İçsel tutarlılık ölçümünde yararlanılan Cronbach α katsayısı değeri 0 ile 1 arası değerler alır ve kabul edilebilir bir değer olması için 0.7 nin üzerinde olması arzu edilse de inceleme türü çalışmalarda bu değer 0.5'e kadar makul kabul edilebileceği ifade edilmektedir(Altunışık,2004, 115). Barlett Küresellik Testi değerinin de anlamlı çıktığı görülmektedir($p \leq 0,0001$). KMO testinin değeri 0 ile 1 aralığında olmalıdır. KMO değeri 0,898 olup, herhangi bir değişkenin diğer değişkenler tarafından hatasız tahmin edilmesi halinde 1'e eşit olur ve 0,8 üstü değerlerin çok iyi olduğunu söylemek mümkündür(Büyüköztürk, 2002: 470-483).

Toplam açıklanan varyans değeri %62,495 olup, açıklanan varyansın toplam varyans üzerinden %50'yi geçiyor olması gerekmektedir(Yaşlıoğlu,2017,77). Özdeğer, her faktör tarafından açıklanan toplam varyansı ifade eder ve bu değer 1'den büyük olması beklenir(Nakip ve Yaraş, 2017,538). Tablo 2'de görüldüğü üzere özdeğerler beklenen değer üzerindedir.

Ölçekteki maddelerin beş faktörde toplandığı görülmüştür. Çalışmada tek başına faktör oluşturma nedeniyle 1 madde, binişiklik sorunu nedeniyle de 3 madde ölçekten çıkarılmıştır. Binişik olma durumu, bir maddenin birden fazla faktörde kabul düzeyinin yük değeri vermesi ve maddenin iki ya da daha fazla faktörde sahip olduğu yük değerleri arasındaki farkın .1'den küçük olması halinde gerçekleşmektedir(Kaya,2013,182-183). Belirlenen faktörlerin aritmetik ortalamaları Tablo 3'de verilmiştir.

İşletme Bölümü Öğrencilerinin Yöneylem Dersine Yönelik Tutumları

Tablo 3. Faktörlerin Aritmetik Ortalamaları

Faktörler	Aritmetik Ortalama
Keyif alma ve faydalı bulma	2,8707
Günlük yaşam ve mesleki hayatla ilişkilendirmeme	3,0282
Korkma	2,8689
Gereksiz görme	2,8100
Sayısal yeterlilik	3,0513

Faktör ortalamalarına göre öğrencilerin, yöneylem dersini alan olarak fazla keyifli bulmadıklarını, bu alanla ilgili okumalar yapmak istemediklerini, iş bulmada onlar için bir yarar sağlamayacağını düşündüklerini, bu dersi günlük yaşamla ilişkilendirmekte kararsız kaldıkları, mesleki yaşantılarında yarar sağlayıp sağlamayacağına ilişkin bir fikirlerinin olmadığını söylemek mümkündür. Derse olan korku ve gereksiz olduğu düşüncesi de çok yaygın değildir. Dersin sayısal bir yeterlilik gerektiğine yönelik verilen cevaplarda ise kararsız kaldığı düşünülmektedir.

Kız ve erkek öğrenciler arasında anlamlı bir fark olup olmadığını ortaya koymak amacıyla yapılan t testi sonuçlarına göre hesaplanan t değerlerine karşılık gelen anlamlılık seviyeleri keyif alma ve faydalı bulma boyutunda (t:-,617 p:0,538), günlük yaşam ve mesleki hayatla ilişkilendirmeme boyutunda (t:1,909 p:0,058), korkma boyutunda (t:0,119 p:0,905), gereksiz görme boyutunda (t:1,312 p:0,191) ve sayısal yeterlilik boyutunda (t:-,260 p:0,795) olup %5 anlamlılık düzeyi için $p < 0,05$ olmadığından anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Yöneylem dersine yönelik tutumları ile öğrencilerin cinsiyeti arasında bir ilişki olduğu yönündeki H_1 hipotezi reddedilmiştir. Dersi ilk defa alan ve tekrar alan öğrenciler arasındaki farkı gözlemlemek amacıyla yapılan t testi sonucu Tablo 4' de verilmiştir.

Tablo 4. Öğrencilerin Dersi Tekrar Alma Durumlarının Karşılaştırması

Faktörler	Dersi tekrar alma durumu	n	\bar{x}	S	Sd	t	p
Keyif Alma ve Faydalı Bulma	Evet	105	2,7698	,756	183,63	-2,023	,044
	Hayır	87	2,9909	,753			
Günlük Yaşam ve Mesleki Hayatla İlişkilendirmeme	Evet	105	3,1796	,754	181,49	3,215	,002
	Hayır	87	2,8225	,775			
Korkma	Evet	105	3,0127	,829	176,74	2,545	,012
	Hayır	87	2,6916	,903			
Gereksiz Görme	Evet	105	2,9063	,833	179,67	2,113	,036

	Hayır	87	2,6437	,877			
Sayısal Yeterlilik	Evet	105	2,9429	,732	176,79	-1,959	,052
	Hayır	87	3,1609	,797			

*p<0,05

Tablo 4' e göre sayısal yeterlilik haricinde tüm faktörlerde anlamlılık(sig) değeri p<0,05 olduğundan anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. H₂ hipotezi kabul edilmiştir. Dolayısıyla öğrencilerin dersi tekrar alma durumları ile Yöneylem dersine yönelik tutumları arasında bir ilişki vardır. Dersi tekrar almayan öğrenciler yöneylem dersini daha fazla keyifli bulmaktadır. Dersi tekrar alan öğrenciler günlük yaşam ve mesleki hayatla daha fazla ilişkilendirememektedir. Dersi ilk defa alan öğrencilere göre dersi tekrar alanlar bu dersten daha fazla korkmakta ve dersi daha gereksiz görmektedirler.

Öğrencilerin sınıf düzeylerine göre yöneylem dersine yönelik tutumlarını karşılaştırmak için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Tablo 5 'te görüldüğü gibi %5 anlamlılık düzeyinde tüm boyutlarda anlamlılık değerlerinin (p değeri) 0,05'in altında olduğu görülmüştür. Öğrencilerin yöneylem dersine yönelik tutumları ile sınıf düzeyleri arasında bir ilişki olduğunu öne sürdüğümüz H₃ hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 5. Sınıf Düzeylerine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

		Karelerin Toplamı	df	Ortalama Kare	F	Anlamlılık
Keyif alma ve faydalı bulma	Gruplar arası	4,692	2	2,346	4,197	,016
	Gruplar içi	105,658	189	,559		
	Toplam	110,350	191			
Günlük yaşam	Gruplar arası	6,464	2	3,232	5,527	,005
	Gruplar içi	110,514	189	,585		
	Toplam	116,978	191			
Korkma	Gruplar arası	7,388	2	3,694	5,018	,008
	Gruplar içi	139,153	189	,736		
	Toplam	146,541	191			
Gereksiz görme	Gruplar arası	5,173	2	2,586	3,583	,030
	Gruplar içi	136,449	189	,722		

İşletme Bölümü Öğrencilerinin Yöneylem Dersine Yönelik Tutumları

	Toplam	141,621	191			
Sayısal yeterlilik	Gruplar arası	4,239	2	2,119	3,700	,027
	Gruplar içi	108,261	189	,573		
	Toplam	112,500	191			

*p<0,05

Farklılığın yönünü belirlemeye ilişkin önce Sheffe testi uygulanmış daha sonra daha hassas bir analiz yöntem olan LSD testi yapılmış ve aynı yönde farklılıklar görülmüştür. LSD testinin sonuçları aşağıdaki gibidir.

Tablo 6. Sınıf Düzeyleri Arasındaki Farka İlişkin LSD Testi

Değişken	I	J	Ortalama Farkı	Standart Hata	Anlamlılık
Keyif Alma ve Faydalı Bulma	3.sınıf	4.sınıf	,17253	,11855	,147
		Artık yıl	,44251*	,15482	,005
	4.sınıf	3.sınıf	-,17253	,11855	,147
		Artık yıl	,26998	,15819	,090
	Artık yıl	3.sınıf	-,44251*	,15482	,005
		4.sınıf	-,26998	,15819	,090
Günlük Yaşam ve Mesleki Hayatla İlişkilendirmeme	3.sınıf	4.sınıf	-,33279*	,12125	,007
		Artık yıl	-,43178*	,15834	,007
	4.sınıf	3.sınıf	,33279*	,12125	,007
		Artık yıl	-,09899	,16179	,541
	Artık yıl	3.sınıf	43178*	,15834	,007
		4.sınıf	,09899	,16179	,541
Korkma	3.sınıf	4.sınıf	-,37619*	,13605	,006
		Artık yıl	-,43086*	,17768	,016
	4.sınıf	3.sınıf	,37619*	,13605	,006
		Artık yıl	-,05467	,18154	,764

	Artık yıl	3.sınıf	,43086*	17768	,016
		4.sınıf	,05467	,18154	,764
Gereksiz Görme	3.sınıf	4.sınıf	-,20605	,13473	,128
		Artık yıl	-,45676*	,17594	,010
	4.sınıf	3.sınıf	,20605	,13473	,128
		Artık yıl	-,25070	,17977	,165
	Artık yıl	3.sınıf	,45676*	,17594	,010
		4.sınıf	,25070	,17977	,165
Sayısal Yeterlilik	3.sınıf	4.sınıf	,17379	,12001	,149
		Artık yıl	,41788*	,15672	,008
	4.sınıf	3.sınıf	-,17379	,12001	,149
		Artık yıl	,24409	,16013	,129
	Artık yıl	3.sınıf	-,41788*	,15672	,008
		4.sınıf	-,24409	,16013	,129

Tablo 6'ya göre 3. sınıf öğrencileri okulu uzatan öğrencilere göre yöneylem dersinin daha keyifli ve faydalı olduğunu düşünmektedir. Okulu uzatan öğrencilerin ise 3. Sınıf öğrencilerine göre daha fazla günlük yaşam ve mesleki hayatla ilişkilendiremediği ve daha fazla korku duyduğu ve bu dersi gereksiz bulduğu görülmektedir. Okulu uzatan öğrenciler, 3. Sınıf öğrencilerine göre bu dersi daha gereksiz görmektedir. 3. sınıf öğrencileri okulu uzatan öğrencilere göre bu dersin sayısal bir yeterlilik gerektirdiğini düşünmektedir.

Öğrencilerin mezun oldukları lise türüne göre yöneylem dersine yönelik tutumlarını karşılaştırmak için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Anlamlılık (p) değerleri; keyif alma ve Faydalı bulma(0,104), günlük yaşam(0,308), korkma(0,500), gereksiz görme(0,736) ve sayısal yeterlilik(0,067) şeklindedir. Öğrencilerin yöneylem dersine yönelik tutumları ile mezun oldukları lise türü arasında ilişki olduğunu öne sürdüğümüz H₄ hipotezi de reddedilmiştir.

5.Sonuç, Öneriler ve Kısıtlar

Bu çalışmada, bir devlet üniversitesinde İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü öğrencilerinin yöneylem dersine yönelik tutumlarını belirlemek amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda cinsiyetin, dersi tekrar alma durumunun, sınıf seviyesinin, öğrenim gördükleri lise türünün öğrencilerin yöneylem dersine yönelik

İşletme Bölümü Öğrencilerinin Yöneylem Dersine Yönelik Tutumları

tutumu ile ilişkili olduğunu öngören 4 tane hipotez geliştirilmiştir. İstatistik tutum ölçeklerinden uyarlanan tutum ölçeği ve demografik soruların yer aldığı anket çalışmasının sonuçları değerlendirildiğinde öğrencilerin Yöneylem dersine dair genellikle kararsız ve olumsuz bir tutum sergilediği tespit edilmiştir. Tutumu etkileyen faktörlerdeki kararsız ve olumsuzya yönelik eğilim ile öğrencilerin cinsiyeti ve öğrenim gördükleri lise türü arasında bir ilişki olmadığı görülmüştür.

3. sınıf öğrencilerinin derse yönelik bir önyargı oluşturmadıkları için, 4. sınıf ve okulu uzatan öğrencilere göre daha iyimser bir tutum içerisinde olduğu düşünülmektedir. Dersi tekrar alan artık yıl öğrencilerinin 3. Sınıf öğrencilerine göre yöneylem dersini, günlük hayatla ve mesleki yaşamla ilişkilendirememesi ilginç bir ayrıntı olarak görülebilmektedir. Bu tutumun dersten başarısız olunması ve dersin tekrar alınmasından dolayı öğrencinin zihninde bir önyargıya dönüşmesinden kaynaklandığı düşünülmektedir. 3. Sınıf öğrencileri, ders hakkında daha fazla bilgi sahibi olması gerektiği düşünülen okulu uzatan öğrencilere göre dersin sayısal yeterlilik gerektirdiği düşünülmektedir. Bu sonuç da öğrencinin başarısızlık duygusunun neticesinde ilgisizleştiğinin göstergesi olarak düşünülmektedir.

Eğitim sistemi veya diğer çevresel faktörlerden ötürü geliştirdikleri olumsuz tutumlar, zaman içerisinde öğrencilere başarısız olacağı düşüncesini kanıksatmaktadır. Burada eğitimcilere büyük pay düşmektedir. Yöneylem dersinin neden okutulması gerektiğini, bu dersi almalarının onlara mesleki yaşantılarında sağlayacağı katkıların neler olduğu daha fazla vurgulanmalıdır. Dersin çekiciliğini arttırmaya yönelik eğitsel materyallere ağırlık verilmelidir. Eğitimcilerin bu kararsız ve olumsuz tutumları dikkate alarak, öğrencilerin olumlu tutum kazanmaları için yeni yöntemler geliştirmeleri gerekmektedir.

Araştırmada bir devlet üniversitesinin, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde öğrenim gören ve yöneylem dersi alan işletme bölümü öğrencilerinin ana kütle olarak belirlenmesi en büyük kısıttır. Farklı üniversitelerde hatta yöneylem dersini alan farklı bölümlerde, başarı notu ve anne-baba eğitim düzeyi gibi değişkenleri de içerecek şekilde araştırmanın kapsamının genişletilmesi gerekmektedir. İşletme öğrencilerinin olumsuz tutumları ve bu tutumların nedenlerini araştıran nitel bir çalışma yapılabileceği gibi yöneylem dersine yönelik tutum ölçeklerinin geliştirilmesi ve bu alanda çalışma sayılarının artırılması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

Altunışık, R. C. (2004). **Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri**. Sakarya.

Aromolaran, A. D., Karım, A., Ikegwva, E., Okoroafor, U., & Ajiboye, Y. (2014), "Business Management Students' Atitude and Performance in Statistics Learning in Nigeria Metropolitan College of Technology". 227. ICOTS9. Contributed Paper
http://icots.info/9/proceedings/pdfs/ICOTS9_C227_AROMOLARAN.pdf

- Büyüköztürk, Ş. (2002), "Faktör Analizi: Temel Kavramlar ve Ölçek Geliştirmede kullanımı", *Eğitim Yönetimi Dergisi*, 470-483.
- Chiesi, F., & Primi, C. (2010, May), " Cognitive and Non-Cognitive Factors Related to Students' Statistic Achievement", *Statistics Education Research Journal*, 9(1), 9-26.
- Ellez, A. M., & Gümüş, N. (2005), " Coğrafya Bölümü Öğrencilerinin İstatistik Dersine Yönelik Tutumları", *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*(18), 100-105.
- Emmioğlu, E., & Caba-aydın, Y. (2012, November), "Attitudes and Achievement in Statistics: A Meta- Analysis Study". *Statistics Education Research Journal*, 11(2), 95-102.
- Freedman, J. L., David, O., & Carlsmith, J. (1989), **Sosyal Psikoloji**. (A. Dönmez, Çev.) İstanbul: Ara Yayıncılık.
- Gal, I., & Ginsburg, L. (1994), " The role of beliefs and attitudes in learning statistics: towards a assessment framework", *Journal of Statistic Education*(2), 1-54.
- İslamoğlu, A. H., & Alnaçık, Ü. (2016), **Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri**, Beta yayınları.
- Kaya, F. M. (2013), "Sürdürülebilir Kalkınmaya Yönelik Tutum Ölçeği Geliştirilmesi", *Marmara Coğrafya Dergisi*, 175-193.
- Mallik, G., & Varua, M. E. (2008),"Hsc Mathematics Results And Tertiary Success In Quantitative Units: An Australian Experience", *Australasion Journal of Economics Education*, 5(1&2).
- Nakip, M. Y. (2017), **Pazarlamada Araştırma Teknikleri**, Ankara.
- Öztürk, A. (2007), **Yöneylem Araştırması**, (11. Baskı b.). Ankara: Ekyiın Basım Yayın Dağıtım.
- Pıtır, S., & Yıldız, S. (2008). "İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü Öğrencilerinin Başarısızlık Nedenleri ve Çözüm Önerileri", *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi*, 13(1), 293-315.
- Roberts, D. M., & Bilderback, E. W. (1982), "Reliability and Validity of Statistics Attitude Survey", *Educational and Psychological Measurement*(40), 235-238.
- Salihova, S., & Memmedova, V. (2017, Ocak-Şubat), "Öğrencilerin İstatistik Dersine Yönelik Tutumları: Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışması", *Akademik Bakış Dergisi*, ISSN:1694-528X(59). <http://www.akademikbakis.org> adresinden alındı
- Singh, S., & Misra, R. (2017)"An Empricial Investigation of Student's Motivation Towards Learning Quantitative Course", *The International Jement Education*(15), 47-59.

İşletme Bölümü Öğrencilerinin Yöneylem Dersine Yönelik Tutumları

- Yaşar, M. (2014, Temmuz), " İstatistiğe Yönelik Tutum Ölçeği: Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışması", *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*(36), 59-75.
- Yaşlıoğlu, M. M. (2017), "Sosyal Bilimlerde Faktör Analizi ve Geçerlilik: Keşfedici ve doğrulayıcı Faktör Analizlerinin Kullanılması", *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*, 74-85.
- Yavuz, V. A. (2004), "İşletme Eğitiminde Yöneylem Araştırması Konularının Yeri ve Öğretimi Üzerine Bir Değerlendirme", *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 2(2), 45-60.